Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Lausunto

11.9.2023

23-1964

Eduskunta, Talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto talousvaliokunnalle, U 21/2023 vp

EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIEN JA ASETUKSEN MUUTTAMISEKSI PANKKIEN KRIISINRATKAISU- JA TALLETUSSUOJASÄÄNTELYN KEHITTÄMISESTÄ

Komission ehdottama lainsäädäntöpaketti pankkien kriisinratkaisu- ja talletussuojasääntelyn kehittämiseksi on merkityksellinen EU:n valtiontukisääntöjen näkökulmasta. Jäsenvaltion varoista kohdistettu etu vaikeuksissa oleville pankeille on tyypillisesti Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1 kohdan mukaista valtiontukea. Valtiontukea ei saa panna täytäntöön ennen, kuin komissio on hyväksynyt sen sisämarkkinoille soveltuvaksi saman sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaan.

Pankeille myönnettävää valtiontukea arvioidaan erityisesti komission vuoden 2013 pankkitukitiedonannon (2013/C 216/01) nojalla. Tiedonannon mukaan pankeille myönnettävien valtiontukien tärkein tavoite on rahoitusvakaus eli tilanne, jossa rahoituksenvälittäjien, markkinoiden ja markkinainfrastruktuurien muodostama rahoitusjärjestelmä kykenee selviytymään häiriöistä ja rahoitusmarkkinoiden tasapainottomuuksien purkautumisesta ilman, että häiriöt haittaavat merkittävästi reaalitaloutta.

Pankkitukitiedonannon jälkeen Euroopan unioni on merkittävästi kehittänyt EU-tason sääntelyä (ns. pankkiunionia), jolla tavoitellaan niin ikään rahoitusvakautta. Ehdotettu yhteisen kriisinratkaisu- ja talletussuojasääntelyn vahvistaminen voisi parantaa rahoitusvakautta ja siten vähentää tarvetta samaa rahoitusvakautta tavoitteleviin kansallisiin valtiontukiin. Tämä puolestaan parantaisi Suomen vakiintuneesti kannattamaa tasapuolista kilpailua sisämarkkinoilla.

Neuvottelujen aikana on syytä arvioida, siirretäänkö ehdotetuilla muutoksilla valtiontukisääntelyä ja sitovia sisämarkkinoille soveltuvuuden arviointikriteereitä kriisinratkaisusääntelyyn. Erityistä huomiota tulee kiinnittää tulkintoihin, jotka voisivat laajentaa sisämarkkinoille soveltuvien tukien joukkoa. Nykytilanteessa kriisinratkaisutoimet ovat alisteisia tavanomaiselle valtiontukisääntelylle (esimerkiksi asetuksen N:o 806/2014 19 artikla, direktiivin 2014/59/EU 32(4) artikla, 34(3) artikla ja 37(1) artikla; sekä direktiivin 2014/49/EU johdanto-osan 3 kappale). Tämän pääsäännön tulisi työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan jatkua muuttumattomana.

Postiosoite **Postadress** **Postal Address** Työ- ja elinkeinoministeriö	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
PL 32 00023 Valtioneuvosto	Aleksanterinkatu 4 Helsinki	0295 16001 +358 295 16001	09 1606 2160 +358 9 1606 2160	kirjaamo.tem@gov.fi www.tem.fi

Esimerkiksi ehdotettu direktiivin 2014/59/EU 32 c artikla saattaisi tosiasiallisesti keventää valtiontukiarviointia verrattuna nykytilaan. Ehdotettu 32 c artiklan 1 kohdan a alakohta viittaa tukeen ”vakavan häiriön korjaamiseksi jäsenvaltion taloudessa ***tai*** rahoitusvakauden säilyttämiseksi”. Nykyisen pankkitukitiedonannon 6 kohta edellyttää, että SEUT 107 artiklan 3 b alakohdan mukainen ”jäsenvaltion taloudessa oleva vakava häiriö” vaikuttaa rahoitusvakauteen ja direktiivin 2014/59/EU 32 artiklan 4 kohta viittaa vastaavasti poikkeukselliseen julkiseen tukeen ”vakavan häiriön välttämiseksi tai korjaamiseksi jäsenvaltion taloudessa ***ja*** rahoitusvakauden säilyttämiseksi”. Mikäli valtiontukisääntely pidetään erillään ehdotetusta kriisinratkaisusääntelystä, komissiolle jää mahdollisuus arvioida tarkemmin, missä määrin rahoitusvakaus edellyttää valtiontukena pidettäviä toimenpiteitä ja tarvittaessa päivittää pankkitukitiedonantoa tai sen seuraajia.

Ehdotuksissa myös tarkennettaisiin kriisinratkaisuun liittyvien valtiontukien menettelysäännöksiä tavalla, joka edellyttää tarkempaa tarkastelua. Neuvottelujen aikana tulisi arvioida, johtaako menettelysääntelyn tarkentaminen epätarkoituksenmukaiseen valtiontukivalvonnan tosiasialliseen keventämiseen. Määräaikojen tulisi mahdollistaa tosiasiallinen sisämarkkinoille soveltuvuuden arviointi. Nyt ehdotetun asetuksen 806/2014 19 artiklan mukaan ”…Komissio tekee päätöksen valtiontuen tai kriisinratkaisurahaston tuen käytön soveltuvuudesta sisämarkkinoille viimeistään, kun se hyväksyy kriisinratkaisumääräyksen tai vastustaa sitä 18 artiklan 7 kohdan toisen alakohdan nojalla tai kun 18 artiklan 7 kohdan viidennessä alakohdassa tarkoitettu 24 tunnin ajanjakso päättyy, sen mukaan, kumpi ajankohta on aikaisempi.”

Komission vuoden 2013 valtiontuen sisämarkkinoille soveltuvuutta koskeva pankkitiedonanto (2013/C 216/01) on edelleen voimassa, vaikka se perustuu olennaisin osin vuonna 2008 alkaneeseen finanssikriisiin. Kriisinratkaisu- ja talletussuojasääntelyn kehittyessä ehdotetusti pankkiunionia vahvistavaan suuntaan komissiolla olisi entistä vähemmän näyttöä tarpeesta sallia kansallisia tukia, jotka ovat mahdollisia nykyisen valtiontukisääntelyn puitteissa. Pankkiunionin kehittäminen voisi näin ollen parantaa pankkien tasapuolisia kilpailuolosuhteita Suomen vakiintuneen yleisen valtiontukipolitiikan mukaisesti.

Johtava asiantuntija Samuli Miettinen